

การประกวดเกษตรกรดีเด่น

สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม ประจำปี ๒๕๖๓

นายอุทัยวรรณ แก้วม่วง

โดย

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

อาชีพการเกษตร ถือเป็นอาชีพหลักของประชาชนคนไทย ที่มีการสืบสานกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจากรุ่นสู่รุ่น แต่ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันนี้ที่มีต้นทุนการผลิตสูง ผลตอบแทนต่ำ ไม่คุ้มกับการลงทุน เกิดภัยธรรมชาติต่าง ๆ ที่ไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้เกษตรกรต้องขาดทุนและมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นจากการทำการเกษตรในรูปแบบการเกษตรเชิงเดี่ยวที่มีการปลูกพืชชนิดเดียว มีความเสี่ยงต่อการลงทุนและความมั่นคงต่อครอบครัวที่ไม่แน่นอน ทำให้เกษตรกรไม่มีความภูมิใจในอาชีพตน ปรับเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่นในชุมชนเมือง

จากการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของในหลวงรัชกาลที่๙ มาปรับใช้ในการทำการเกษตรแบบไร่นาสวนผสม ที่มีการดูแลพึ่งพากันของ คน พืช ปศุสัตว์ ประมง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างพอเพียงพอประมาณ เอื้อสมดุลซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถประกอบอาชีพการเกษตรที่มีความสุขทั้งทางกาย และใจ สามารถมีอาชีพสร้างรายได้เลี้ยงดูครอบครัว และแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ให้กับคนในชุมชน ให้มีความภูมิใจและรักในอาชีพเกษตรกร ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารเล่มนี้จะมีประโยชน์ไม่มากก็น้อยกับผู้ที่สนใจ หากมีสิ่งใดผิดพลาดประการใดก็ขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ให้ความช่วยเหลือในการทำเอกสารให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อุทัยวรรณ แก้วม่วง

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(๒)
สารบัญภาพ	(๓)
สารบัญภาคผนวก	(๔)
๑. ประวัติส่วนตัวและครอบครัว	๑
๒. ความคิดริเริ่ม และความพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการสร้างผลงาน	๒
๓. ผลงานและความสำเร็จของผลงานทั้งปริมาณและคุณภาพ ตลอดระยะเวลาที่ปฏิบัติงานและความยั่งยืน	๓
๔. ความเป็นผู้นำ และการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในด้านต่าง	๑๗
๕. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๒๑

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	เปรียบเทียบต้นทุน-กำไร การผลิตข้าวและปอเทือง ๓ ปี ย้อนหลัง	๘
๒	สรุปต้นทุน-กำไร กิจกรรมแปลงเกษตรผสมผสาน ย้อนหลัง ๓ ปี	๑๑
๓	ปฏิทินการดำเนินกิจกรรมภายในแปลงไร่นาสวนผสม	๑๔
๔	สรุปการผลิตและผลตอบแทนย้อนหลัง ๓ ปี (๒๕๖๐ - ๒๕๖๓)	๑๖

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	รูปครอบครัว	๑
๒	การให้น้ำและปุ๋ยกับพืชระบบปั๊มแบบเวนจูรี (Venturi injectors)	๔
๓	อาหารปลาที่ผสมแล้วปั่นเป็นก้อน	๕
๔	หมักชีวภาพและฮอร์โมนที่ใช้ในนาข้าว	๗
๕	การเสริมรากส้มโอ	๙
๖	ปลูกไม้ยืนต้นตามแนวทางธนาคารต้นไม้	๑๒
๗	แผนผังแปลงไร่นาสวนผสม	๑๓
๘	ผลผลิตที่จำหน่ายสร้างรายได้	๑๕
๙	สมุดบันทึกบัญชีครัวเรือน	๑๕
๑๐	แปลงเรียนรู้เกษตรผสมผสาน	๑๙
๑๑	สรุปภาพกิจกรรม การขยายผลสู่สังคม และชุมชน	๒๐
๑๒	สรุปผลกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๒๑

สารบัญภาคผนวก

ภาคผนวกที่		หน้า
๑	ทะเบียนเกษตรกร	(๑)
๒	สำเนาเอกสารสิทธิที่ดิน	(๒)
๓	รับรางวัลชนะเลิศลำดับที่ ๑ เกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสมระดับจังหวัด เพชรบูรณ์ ประจำปี ๒๕๖๒	(๓)
๔	รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๑ ประกวดกล้วยน้ำว้า ในงาน Thailand Banana World & Indo – China Expo ๒๐๑๙ ที่จังหวัดพิษณุโลก	(๔)
๕	คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	(๕)
๖	ประธานเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน (ไร่นาสวนผสม) ตำบลท่าพล	(๖)
๗	เกษตรกรต้นแบบไร่นาสวนผสม แปลงเรียนรู้เกษตรผสมผสาน	(๗)
๘	เกษตรกรปราดเปรื่อง “Smart Farmer” ต้นแบบสาขาเกษตรผสมผสาน (ไร่นาสวนผสม) ตำบลท่าพล อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	(๘)
๙	สภาพพื้นที่ทั่วไปตอนเริ่มปรับเปลี่ยน (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๐)	(๑๐)
๑๐	การจัดการพื้นที่แปลงไร่นาสวนผสม และการบริหารจัดการการผลิต การตลาด	(๑๑)
๑๑	การเป็นวิทยากรให้ความรู้	(๒๓)
๑๒	ภาพกิจกรรมความเป็นผู้นำ และการสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในด้านต่างๆ	(๒๖)
๑๓	บัญชีครัวเรือน ปี ๒๕๖๐ -๒๕๖๒	(๓๕)

เกษตรกรสาขาไร่นาสวนผสม

๑. ประวัติส่วนตัวและครอบครัว

๑.๑ ชื่อ – สกุล นายอุทัยวรรณ แก้วม่วง

๑.๒ ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๒๖๕ บ้านอมกพัฒนา หมู่ที่ ๒๐ ตำบลท่าพล อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๓ วันเดือนปีเกิด วันที่ ๑๑ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๔ ปัจจุบันอายุ ๕๘ ปี

๑.๔ การศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาช่างเชื่อม จากวิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๕ สถานภาพ สมรสกับ นางฉลาด แก้วม่วง มีบุตร-ธิดา ๒ คน คือ

๑.๕.๑ นางสาวเพียงฤทัย แก้วม่วง การศึกษาปริญญาตรี ทำงานบริษัทเอกชน

๑.๕.๒ นายภูษงค์ แก้วม่วง การศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย รับราชการทหาร

๑.๖ ตำแหน่งด้านการปกครอง กำนันตำบลท่าพล อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๗ ตำแหน่งด้านการเกษตร (พอสังเขป)

- ประธานเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน (ไร่นาสวนผสม) ตำบลท่าพล อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

- เกษตรกรปราดเปรื่อง “Smart Farmer” ต้นแบบสาขาเกษตรผสมผสาน (ไร่นาสวนผสม)

- คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอเมืองเพชรบูรณ์จังหวัดเพชรบูรณ์

คติประจำใจ คิดก่อนทำ ผู้นำต้องทำก่อน

ภาพที่ ๑ รูปครอบครัว

๒. ความคิดริเริ่ม และความพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการสร้างผลงาน

เริ่มแรกปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ทำอาชีพการเกษตรแบบดั้งเดิมตามบรรพบุรุษ ต่อมาเมื่อ ปีพ.ศ. ๒๕๓๔ ได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗ บ้านอมก ต่าบลท่าพล ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเกษตรที่หลากหลาย จนได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒๐ บ้านอมกพัฒนา ต่าบลท่าพล เมื่อปี ๒๕๔๖ จึงได้น้อมนำแนวทางหลักเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ ๙ มาปรับใช้ในหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และนำมาปรับใช้ในพื้นที่การเกษตรของตนเอง เนื่องจากปัญหาด้านการเกษตรที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยวที่มีต้นทุนที่สูงขึ้น เกิดการระบาดของโรคศัตรูพืชต่างๆ เกิดภัยธรรมชาติ อีกทั้งมีรายได้ไม่ต่อเนื่อง จึงได้เกิดแนวคิดปรับเปลี่ยนพื้นที่ ๒๕ ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มทำนาอย่างเดียว จึงเกิดแนวคิดทำการเกษตรตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยเริ่มจากการขุดบ่อกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง ในพื้นที่ ๓ งาน และเอาดินมาถมทำเป็นที่อยู่อาศัยเป็นพื้นที่จำนวน ๒ งาน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ องค์การบริหารส่วนต่าบลท่าพล มีโครงการพาผู้นำในพื้นที่ไปศึกษาดูงาน ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา และโครงการชิงห้วยมัน จังหวัดเพชรบุรี เพื่อนำองค์ความรู้กลับมาถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ มีการส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่ทำไร่นาสวนผสมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่เนื่องจากเกษตรกรไม่สนใจ เพราะนิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยวมากกว่า จึงเริ่มต้นทำในพื้นที่ของตัวเองและมีการวางแผนปรับเปลี่ยนจากการทำการเกษตรเชิงเดี่ยวมาเป็นการเกษตรแบบไร่นาสวนผสม เพื่อเป็นตัวอย่างและสร้างแรงบันดาลใจให้กับเกษตรกรในพื้นที่

พ.ศ. ๒๕๕๔ ขุดบ่อเพิ่มอีก ๑ บ่อ จำนวน ๑ งาน แล้วเอาดินจากการขุดบ่อมาถมที่นา เพื่อจะทำเป็นสวน เนื้อที่ปรับเปลี่ยน ๒ ไร่ เพื่อปลูกถั่วดาวอินคา โดยนำผลผลิตมาแปรรูปจำหน่าย แยกเป็น

- ใบ แปรรูปเป็น ชา
- เปลือก เอาไปต้มเป็นยา
- เมล็ด ขายสด และคั่วขายเป็นกิโกลัม

หลังจากที่ตลาดจำหน่ายถั่วดาวอินคาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากไม่ค่อยได้รับความนิยม จึงเปลี่ยนจากการปลูกถั่วดาวอินคา มาเป็นไม้ผล ได้แก่ ส้มโอพันธุ์ขาวใหญ่ มะนาว มะกรูด พร้อมนำ **หลักการปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง** ได้แก่ ไม้แดง พะยูง ชิงชัน ประดู่ ซึ่งเป็นแนวคิดการผสมผสานการอนุรักษ์ ดิน น้ำ และการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ควบคู่กับความต้องการด้านเศรษฐกิจ ด้วยการจำแนกป่า ๓ อย่าง ดังนี้

๑. ป่าไม้กินได้ คือ ไม้ผล เช่น ส้มโอ มะนาว มะกรูด มะม่วง ขนุน ลำไย และผักกินใบต่างๆ
๒. ป่าไม้ใช้สอย คือ ไม้โตเร็ว สำหรับใช้ในครัวเรือน เช่น สะเดา มะฮอกกานี
๓. ป่าไม้เศรษฐกิจ คือ ไม้ที่ปลูกไว้ขาย หรือไม้เศรษฐกิจ เช่น พะยูง ประดู่ ชิงชัน ไม้แดง

ส่วนประโยชน์ ๔ อย่าง จำแนกแต่ละอย่างออกเป็น

๑. ป่าไม้กินได้ นำมาเป็นอาหาร ทั้งพืชกินใบ กินผล กินหัว และเป็นยาสมุนไพร
๒. ป่าไม้ใช้สอย นำมาสร้างบ้าน ทำเล้าไก่ ต่ามจอบเสียม ทำหัตถกรรม หรือกระทั่งใช้เป็นเชื้อเพลิง (ฟืน) ในการหุงต้มอาหาร

๓. ป่าไม้เศรษฐกิจ เป็นแหล่งรายได้ของครัวเรือน เป็นพืชที่สามารถนำมาจำหน่ายได้ ซึ่งจะปลูกพืชหลากหลายชนิดเพื่อลดความเสี่ยงเรื่องราคาตกต่ำและไม่แน่นอน

๔. ประโยชน์ในการช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำ การปลูกพืชที่หลากหลายอย่างเป็นระบบ จะช่วยสร้างสมดุลของระบบนิเวศในสวน ช่วยปกป้องผิวดินให้ชุ่มชื้น ดูดซับน้ำฝน และค่อยๆปลดปล่อยความชื้นสู่สวนเกษตรกรรม

พ.ศ. ๒๕๖๐ ทำการปรับเปลี่ยนพื้นที่เพิ่มเติมคือขุดที่ดิน ทำเป็นร่องสวน แล้วนำดินที่ได้จากการขุดขึ้นเป็นแปลง ๑๒ แปลง พื้นที่ประมาณ ๓ ไร่ ๒ งาน โดยแต่ละแปลงปลูกพืช แบ่งเป็น

- มะพร้าว ๑๔ ต้น/แปลง
- มะม่วงและลำไย ชนิดละ ๗ ต้น/แปลง
- กล้วย ๗ ต้น/แปลง
- ข่า ๑๔ กอ/แปลง
- มะกรูด ๒๔ ต้น/แปลง
- ไม้ประดู่และไม้ชิงชัน อย่างละ ๑๔ ต้น/แปลง
- ตะไคร้ รอบคันแปลง

ผลจากการปรับเปลี่ยนพื้นที่เป็นไร่นาสวนผสม ทำให้มีน้ำใช้ทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้งสามารถทำให้พืชผักที่ปลูกไว้ให้ผลผลิตอย่างต่อเนื่อง สร้างให้มีรายได้ตลอดทั้งปี

พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้เพิ่มกิจกรรมเลี้ยงปลาในร่องสวนที่ขุดไว้ มีพันธุ์ปลานิล ปลาตะเพียน และมีการเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นบ้านซึ่งในโรงเรียนปิดเพื่อกินเศษพืชผัก ผลไม้ที่เหลือใช้จากภายในสวน โดยมีการจัดการใช้ที่ดิน เงินทุน แรงงาน และการบริหารจัดการที่ดี ใช้ปัจจัยการผลิตให้คุ้มค่า เพื่อลดต้นทุนการผลิตที่ให้ผลตอบแทนสูง เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงและสร้างรายได้สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงต่ออาชีพและครอบครัว

๓. ผลงานและความสำเร็จของผลงานทั้งปริมาณและคุณภาพ ตลอดระยะเวลาที่ปฏิบัติงานและความยั่งยืน

พื้นที่ทำการเกษตรผสมผสานตามหลักฐานโหนดที่ดินเลขที่ ๔๗๑๑๒ ทั้งหมด ๒๕ ไร่ ๖๒ ตารางวา มีการบริหารจัดการแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๕ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ พื้นที่พักอาศัย จำนวน ๒ งาน

- ใช้สำหรับเป็นที่พักอาศัย เก็บวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร

- ใช้สำหรับผลิตน้ำหมักชีวภาพต่างๆ เพื่อใช้ในการเกษตร และผสมอาหารเลี้ยงปลาจากวัสดุเหลือใช้ต่างๆที่มีในพื้นที่ เพื่อลดต้นทุนในการผลิต

- ปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อบริโภคในครัวเรือน ลดค่าใช้จ่าย

- ที่ตั้งเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน (ไร่นาสวนผสม) เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนสำหรับแก้ไขจากปัญหาของชุมชนและสามารถตอบสนองความต้องการด้านการเกษตรของชุมชนได้ และเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเกษตรโดยเน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในประเด็นการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต ตลอดจนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งยังใช้เป็นจุดนัดพบในการพบปะพูดคุยของเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร และเกษตรกรกับเกษตรกรด้วยกันเอง

- โรงเรือนสำหรับเลี้ยงไก่พื้นบ้านจำนวน ๑๐๐ ตัว เพื่อบริโภคลดค่าใช้จ่าย และจำหน่ายสร้างรายได้

- มีระบบถังกักเก็บน้ำขนาด ๒,๐๐๐ ลิตร เพื่อสำรองน้ำไว้ในครัวเรือนและใช้สำหรับให้น้ำกับพืชที่ปลูกไว้ทั้งระบบภายในสวนผสมผสาน โดยการให้น้ำและปุ๋ยกับพืชใช้ระบบปั๊มแบบเวนจูรี (Venturi injectors) หลักการทำงานของปั๊มแบบนี้คือ การเพิ่มอัตราการไหลของน้ำในท่อให้เพิ่มมากขึ้นโดยการทำให้คอดลงเพื่อให้สามารถสร้างแรงดูดในท่อเวนจูรี เพื่อดูดของเหลวเข้าท่อนั้น ส่วนประกอบของปั๊มเป็นแบบง่าย ๆ คือไม่มีชิ้นส่วนที่เคลื่อนที่ สารละลายปุ๋ยเคมีที่ใช้จะบรรจุอยู่ในถังพลาสติกที่เปิดฝาไว้ อัตราส่วนความเจือจางของสารละลายปุ๋ยมีค่าคงที่ สามารถจะเลือกแบบและขนาดของปั๊มได้ตามต้องการ ทั้งราคายังถูกกว่าแบบอื่นๆ ลักษณะการติดตั้งปั๊มแบบเวนจูรีอาจจะติดตั้งได้ ๓ แบบ คือ การติดตั้งบนท่อประทุนของระบบให้น้ำพืชโดยตรง การติดตั้งคร่อมใช้ควาล์ว และการติดตั้งโดยมีปั๊มช่วยฉีดน้ำจากท่อประทุนผ่านปั๊มเวนจูรี

ภาพที่ ๒ การให้น้ำและปุ๋ยกับพืชระบบปั๊มแบบเวนจูรี (Venturi injectors)

ส่วนที่ ๒ บ่อกักเก็บน้ำไว้ใช้และเลี้ยงปลา จำนวน ๒ บ่อ พื้นที่รวม ๑ ไร่ แบ่งได้ ดังนี้

- บ่อที่ ๑ พื้นที่สระขนาด ๓ งาน ซึ่งเป็นการเลี้ยงปลาในกระชัง ได้แก่ ปลานิลและปลาตะกิม เพื่อบริโภคและจำหน่าย ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้

วัสดุอุปกรณ์ในการทำกระชังเลี้ยงปลา

๑. ถังพลาสติกขนาด ๑๒๐ ลิตร	จำนวน ๑๕ ถัง
๒. ไม้ไผ่ซาง	จำนวน ๒๐ ลำ
๓. ตายายเลี้ยงปลา ขนาด ๕ x ๘ เมตร	จำนวน ๔ ผืน
๔. เชือกไนลอน	จำนวน ๒๐ กิโลกรัม

ต้นทุนต่อกระชังขนาด ๕ x ๘ เมตร เป็นเงิน ๑,๑๒๕ บาท

อายุการใช้งาน ๓ ปี เลี้ยง ๑ รุ่นต่อปี

วิธีการเลี้ยง

- ปล่อยปลาจำนวน ๓๐๐ ตัวต่อกระชัง จำนวน ๔ กระชัง รวมเป็น ๑,๒๐๐ ตัว
- ค่าพันธุ์ปลานิล (๒ กระชัง) ตัวละ ๒ x ๖๐๐ เป็นเงิน ๑,๒๐๐ บาท
- ค่าพันธุ์ปลาทับทิม (๒ กระชัง) ตัวละ ๓ x ๖๐๐ เป็นเงิน ๑,๘๐๐ บาท
- ค่าอาหารเลี้ยงปลาต่อกระชัง ๆ ละ ๖,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๒๔,๐๐๐ บาท

ผลผลิต

- ปลานิลต่อกระชัง ๒๐๐ กิโลกรัม ๆ ละ ๖๐ บาท เป็นเงิน ๑๒,๐๐๐ บาท
- ปลาทับทิมต่อกระชัง ๒๐๐ กิโลกรัม ๆ ละ ๘๐ บาท เป็นเงิน ๑๖,๐๐๐ บาท

กำไรต่อกระชัง

- ปลานิล เป็นเงิน ๔,๒๗๕ บาท
- ปลาทับทิม เป็นเงิน ๗,๙๗๕ บาท
- รวมกำไรจากการเลี้ยงปลาต่อปี เป็นเงิน ๒๔,๕๐๐ บาท

ให้อาหารโดยการผสมจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และจากเศษพืชผักเหลือใช้ในพื้นที่

■ สูตรผสมอาหารเลี้ยงปลา

๑. รำอ่อน ๑๐ กิโลกรัม	๖. น้ำหมักชีวภาพ ๕ ลิตร
๒. รำแก่ ๒๐ กิโลกรัม	๗. กากน้ำตาล ๑ กิโลกรัม
๓. ข้าวเปลือกบด ๑๐ กิโลกรัม	๘. น้ำเปล่า ๑๕ ลิตร
๔. ข้าวโพดบด ๑๐ กิโลกรัม	๙. พืชต่าง, ปอเทือง, หญ้าเนเปียร์, หญ้าหวาน
๕. ปลาป่นหรือหัวอาหารปลาชนิดเข้มข้น ๕ กิโลกรัม	(ที่บดหรือสับแล้ว) ๑๐ กิโลกรัม
	๑๐. อ่างผสมปูน ขนาด ๑๗๕ ลิตร ๑ ใบ

วิธีทำ นำรำอ่อน รำแก่ ข้าวเปลือกบด ข้าวโพดบด ปลาป่นหรือหัวอาหารปลา และปอเทืองหรือวัสดุอื่นๆ ที่บดหรือสับแล้ว มาผสมคลุกเคล้าให้เข้ากันในอ่างผสมปูน จากนั้นเติมหากากน้ำตาลที่ผสมกับน้ำเปล่าและน้ำหมักชีวภาพไว้แล้ว มาผสมให้เข้ากันจนเป็นเนื้อเดียวกัน แล้วนำไปเข้าเครื่องบดอัดเป็นก้อนอาหารปลา หรือปั้นเป็นก้อนลูกกลมๆ แล้วนำไปตากแดดให้แห้ง แล้วเก็บใส่ภาชนะที่เตรียมไว้เป็นอาหารให้ปลาต่อไป

ภาพที่ ๓ อาหารปลาที่ผสมแล้วปั้นเป็นก้อน

- บ่อที่ ๒ พื้นที่สระขนาด ๑ งาน เป็นการเลี้ยงปลาจากธรรมชาติโดยใช้ฟางหมัก เพื่อบริโภคและจำหน่าย ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้

วิธีการเลี้ยง ทำอาหารให้ปลาจากฟางหมักเป็นจุดให้อาหารปลาภายในบ่อ การทำฟางหมักเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถช่วยลดปริมาณอาหารที่ใช้เลี้ยงปลาได้ ใช้ได้ทั้งสำหรับเตรียมบ่ออนุบาลและเลี้ยงปลา เนื่องจากช่วยให้เกิดอาหารธรรมชาติหลายชนิดที่เป็นอาหารปลา ได้แก่ โรติเฟอร์ ไรแดง หนอนแดง และแบคทีเรีย นอกจากนี้ปลาสามารถกินฟางหมักได้

การทำอาหารปลาด้วยฟางข้าว

วัสดุอุปกรณ์

วิธีทำ

๑. ฟางข้าว	๑ ก้อน	๑. นำรำอ่อนและมูลสัตว์มาผสมให้เข้ากัน
๒. รำอ่อน	๑ กิโลกรัม	๒. เอาข้อ ๑ นำมาใส่ด้านข้างก้อนฟางเป็นเป็นจุดๆ ประมาณ ๑๐ - ๑๒ จุด
๓. มูลสัตว์ (ขี้วัว)	๑ กิโลกรัม	๓. นำน้ำหมักชีวภาพผสมกับน้ำเปล่ามารดให้ทั่วก้อนฟาง
๔. น้ำหมักชีวภาพ	๑ ลิตร	๔. แล้วนำไปเก็บไว้ในที่ร่ม ๒ - ๓ วัน
๕. น้ำเปล่า	๑๐ ลิตร	๕. นำก้อนฟางลงบ่อตามจุดที่ต้องการ เพื่อให้เป็นอาหารปลาต่อไป

วิธีการล่อปลาธรรมชาติ โดยใช้เศษผัก และวัสดุที่เหลือใช้ทางการเกษตรไปทำเป็นกองสุมเป็นแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยของปลา

ผลผลิตที่ได้ขึ้นอยู่กับชนิดพันธุ์ปลา และปริมาณปลาจากธรรมชาติที่เข้ามาอาศัยอยู่ในบ่อของแต่ละปีตามความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ

กำไรจากการเลี้ยงปลาในบ่อธรรมชาติขึ้นอยู่กับวิธีการจับมาเพื่อบริโภคและจำหน่าย เป็นการลดรายจ่ายให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง

ส่วนที่ ๓ ปลุกข้าว และพืชหลังนา จำนวน ๑๖ ไร่

- พื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ โดยวิธีหว่านแห้ง โดยใช้ น้ำหมักชีวภาพและฮอร์โมนต่างๆที่ทำไว้ใช้เอง ดังนี้

- ช่วงข้าวขึ้นต้นอายุ ๓๐ - ๔๐ วัน ใช้จุลินทรีย์หน่อกล้วย ปริมาณ ๒๐ ลิตรต่อไร่ เพื่อช่วยเร่งการเจริญเติบโตของราก ลำต้น และใบข้าว

- ช่วงข้าวกำลังออกรวงใช้ฮอร์โมนผลไม้สุก ปริมาณ ๒๐ ลิตรต่อไร่ เพื่อเร่งการออกรวงและติดเมล็ด อีกทั้งใช้จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง ปริมาณ ๓ ลิตรต่อไร่เพื่อช่วยเร่งการเจริญเติบโตของข้าว

- ช่วงข้าวออกรวงและติดเมล็ดใช้น้ำหมักกรหมหรือปลา ปริมาณ ๒๐ ลิตรต่อไร่ เพื่อช่วยให้เมล็ดข้าวเต็มรวงและมีน้ำหนักเพิ่มผลผลิต

โดยใช้วิธีปล่อยตามทางน้ำไหลแบบธรรมชาติเข้าไปตามร่องนาที่ได้ทำไว้ เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานฉีดยา พร้อมทั้งช่วยลดต้นทุนการใช้สารเคมีต่าง ๆ ที่มีราคาแพง และมีสารพิษตกค้าง ทำให้ได้ผลผลิตที่ปลอดภัยไม่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค อีกทั้งเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น ผลผลิตน้ำหนักสดเฉลี่ย ๘๐๐ - ๘๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตที่ได้นำไปจำหน่ายสร้างรายได้ และเก็บบางส่วนไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือนช่วยลดรายจ่าย

- หลังฤดูทำนาปลูกปอเทือง จำนวน ๑๓ ไร่ เก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ส่วนใบและต้นบางส่วนเอามาตากแห้งเป็นส่วนผสมของอาหารเลี้ยงปลาช่วยลดต้นทุนค่าอาหารปลา ส่วนต้นตอที่เหลือไถกลบเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และปรับโครงสร้างดิน
- ปลูกหอมแดงและกระเทียม จำนวน ๑ ไร่ ไว้บริโภคในครัวเรือนเพื่อลดรายจ่ายในครอบครัว

ภาพที่ ๔ น้ำหมักชีวภาพและฮอร์โมนที่ใช้ในนาข้าว

ตารางที่ ๑ เปรียบเทียบต้นทุน-กำไร การผลิตข้าวและปอเทือง ๓ ปี ย้อนหลัง

กิจกรรม	ต้นทุน/ปีการผลิต					
	ปี ๒๕๖๐		ปี ๒๕๖๑		ปี ๒๕๖๒	
	รายรับ	รายจ่าย	รายรับ	รายจ่าย	รายรับ	รายจ่าย
๑. ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ - ขายข้าวเปลือก ๑๖ ไร่	๘๒๐กก./ไร่ กก.ละ ๙ บาท ๑๑๘,๐๘๐		๘๒๐กก./ไร่ กก.ละ ๙.๕๐ บาท ๑๒๔,๖๔๐		๘๐๐กก./ไร่ กก.ละ ๑๐.๕ บาท ๑๓๔,๔๐๐	
- ค่าไถดะ ไร่ละ ๓๐๐ บาท	-	๔,๘๐๐	-	๔,๘๐๐	-	๔,๘๐๐
- ค่าไถหว่านกลบ ไร่ละ ๕๐๐ บาท	-	๘,๐๐๐	-	๘,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
- ค่าพันธุ์ข้าว ๑๕ กก./ไร่ กก.ละ ๒๕ บาท	-	๖,๐๐๐	-	๖,๐๐๐	-	๖,๐๐๐
- ค่าปุ๋ย สูตร ๑๖-๒๐-๐ จำนวน ๕ กระสอบ	-	๓,๕๐๐	-	๓,๕๐๐	-	-
- ค่ายาปราบศัตรูพืชและจ้างฉีด	-	๖,๐๐๐	-	๖,๐๐๐	-	๖,๐๐๐
- ค่าจ้างหว่านข้าว ไร่ละ ๘๐ บาท	-	๑,๒๘๐	-	๑,๒๘๐	-	๑,๒๘๐
- ค่าเก็บเกี่ยว ไร่ละ ๖๐๐ บาท	-	๙,๖๐๐	-	๙,๖๐๐	-	๙,๖๐๐
- ค่าขนส่งตันละ ๒๐๐ บาท	-	๒,๖๒๔	-	๒,๖๒๔	-	๓,๒๐๐
รวมรายรับ	๑๑๘,๐๘๐	-	๑๒๔,๖๔๐	-	๑๓๔,๔๐๐	-
รวมรายจ่าย	-	๔๑,๘๐๔	-	๔๑,๘๐๔	-	๓๖,๘๔๐
กำไรสุทธิ	๗๖,๒๗๖		๘๒,๘๓๖		๙๗,๕๖๐	
กำไรต่อไร่	๔,๗๖๗.๒๕		๕,๑๗๗.๒๕		๖,๐๙๗.๕๐	
๒. ปอเทือง						
- ขายปอเทือง ๑๓ ไร่	๑,๒๐๐ กก. X ๑๕ บาท ๑๘,๐๐๐	-	๑,๒๐๐ กก. X ๑๙ บาท ๒๒,๘๐๐	-	๑,๒๐๐ กก. X ๓๐ บาท ๓๖,๐๐๐	-
- ค่าเมล็ดพันธุ์	-	-	-	-	-	-
- ค่าไถหว่านกลบไร่ละ ๕๐๐ บาท	-	๖,๕๐๐	-	๖,๕๐๐	-	๖,๕๐๐
- ค่ายาปราบศัตรูพืชและจ้างฉีด	-	๔,๕๐๐	-	๔,๕๐๐	-	๔,๕๐๐
รวมรายรับ	๑๘,๐๐๐	-	๒๒,๘๐๐	-	๓๖,๐๐๐	-
รวมรายจ่าย	-	๑๑,๐๐๐	-	๑๑,๐๐๐	-	๑๑,๐๐๐
กำไรสุทธิ	๗,๐๐๐		๑๑,๘๐๐		๒๕,๐๐๐	
กำไรต่อไร่	๕๓๘.๔๖		๙๐๗.๖๙		๑,๙๒๓.๐๘	

ส่วนที่ ๔ เกษตรผสมผสาน จำนวน ๕ ไร่ ๒ งาน แบ่งเป็น ๒ ส่วน ปลูกลูกผสม ไม้ผล เพื่อผลิตเป็นเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์จำหน่ายสร้างรายได้ในปัจจุบันและอนาคต ส่วนไม้ยืนต้น (ไม้ใช้สอย) ได้แก่ ประดู่ แดง พยุง ชิงชัน ตามแนวความคิดการปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง สร้างความสมดุลให้กับธรรมชาติ ทำให้การปลูกพืชมีประสิทธิผล ช่วยลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต ดังนี้

๑. แปลงไม้ผลและไม้ยืนต้น จำนวน ๒ ไร่

- มะนาว จำนวน ๑๐๘ ต้น ให้ผลผลิตแล้ว
- มะกรูด จำนวน ๔๐๐ ต้น ยังไม่เก็บเกี่ยวผลผลิต
- ส้มโอ จำนวน ๙๒ ต้น ยังไม่ให้ผลผลิต
- ไม้ยืนต้น จำนวน ๑๓๐ ต้น อีก ๑๐ ปี ให้ผลผลิต มูลค่าเฉลี่ยต้นละ ๓,๐๐๐ บาท
- พริกไทย จำนวน ๘๐ ต้น ปลูกปี ๒๕๖๒ ยังไม่ให้ผลผลิต
- ผักหวาน จำนวน ๘๐ ต้น ปลูกปี ๒๕๖๒ ยังไม่ให้ผลผลิต

■ โดยได้นำวิธีการเสริมรากในไม้ผล คือส้มโอ มาปรับใช้ในสวน

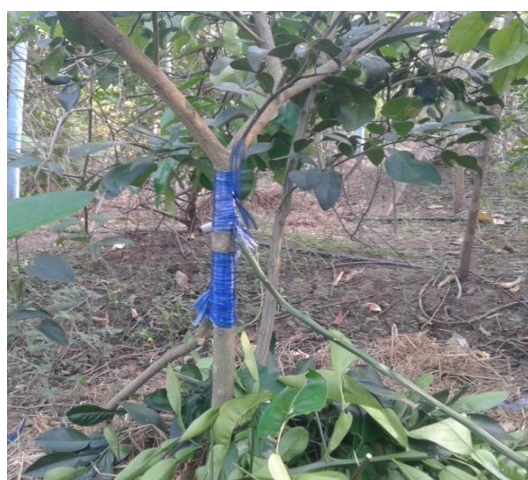
ประโยชน์ของการเสริมราก

๑. ต้นไม้ที่เสริมรากไม่กลายเป็นพันธุ์ ให้ผลดกและใหญ่ รสชาติเหมือนเดิม
๒. มีรากแก้วที่แข็งแรงเจริญเติบโตได้เร็ว ป้องกันลม มีความแข็งแรง
๓. เป็นการทำสาวต้นไม้ทางราก

หมายเหตุ : ในการเสริมรากต้นไม้ต้องใช้ไม้ตระกูลเดียวกันเท่านั้นในการเสริมราก แต่ถ้าเป็นมะม่วงแนะนำให้เอาเมล็ดมะม่วงกะล่อนจะดี เพราะทนต่อสภาพดิน ฟ้า อากาศ ได้ดี

ขั้นตอน/วิธีทำ

นำกิ่งตอนมาปลูกประมาณ ๖ เดือน ถึง ๑ ปี หลังจากนั้นนำเมล็ดไม้ผลที่แข็งแรงที่ต้องการ นำมาเพาะกล้าในถุงประมาณ ๔-๕ ฟุต หรือนำเอาเมล็ดมาปลูกข้างต้นไม้ที่เราจะเสริมรากห่างกันประมาณ ๕๐-๖๐ เซนติเมตร หลังจากนั้นนำยอดไม้มาทาบกับต้นไม้ที่จะเสริมราก แล้วตัดยอดไม้เป็นรูปปากฉลาม ส่วนต้นไม้ที่จะนำไปทาบให้ตัดเป็นรูปถ้วย นำกล้าเพาะไม้ที่ตัดเป็นรูปปากฉลามนำมาเสียบเข้าด้วยกัน แล้วนำเทปใสมาพันจากข้างบนลงมาข้างล่าง พันให้แน่นไม่ให้มีน้ำไหลเข้าไปได้ ป้องกันไม่ให้ลำต้นและยอดเน่าป่นทิ้งไว้ประมาณ ๑๕-๒๐ วัน ถ้าต้นที่เพาะกล้าด้วยเมล็ดแตกยอดให้ตัดทิ้ง เพราะจะทำให้ต้นไม้ที่ทำการเสริมรากไม่เจริญงอกงามหรืออาจตายได้

ภาพที่ ๕ การเสริมรากส้มโอ

๒. สวนผสมผสานและชุดร่องน้ำเลี้ยงปลา จำนวน ๓ ไร่ ๒ งาน โดยทำเป็นรูปแปลงยกร่อง จำนวน ๑๒ แปลง ขนาดแปลงกว้าง ๕ เมตร ยาว ๔๐ เมตร ขนาดร่องน้ำกว้าง ๓ เมตร ยาว ๔๓ เมตร ลึก ๑.๕๐ เมตร ปลุกพืชผักผสมไม้ผล ไม้ยืนต้น และเลี้ยงปลาในร่องสวน ดังนี้

- ข้า จำนวน ๒๕๐ กอ ให้ผลผลิตแล้ว
- ตะไคร้ปลูกรอบคันแปลง จำนวน ๑,๐๐๐ กอ ให้ผลผลิตแล้ว
- กลัวยน้ำหว่า จำนวน ๔๒ กอ ให้ผลผลิตแล้ว
- กลัวยหิน จำนวน ๔๙ กอ ให้ผลผลิตแล้ว
- มะพร้าว จำนวน ๒๕๐ ต้น ยังไม่ให้ผลผลิต อีก ๒ ปีให้ผลผลิต
- ไม้ผลอื่น ๆ (ส้มโอ มะม่วง ขนุน ลำไย) จำนวน ๙๒ ต้น ยังไม่ให้ผลผลิต
- ไม้ยืนต้น จำนวน ๒๕๐ ต้น อีก ๑๐ ปี ให้ผลผลิต มูลค่าเฉลี่ยต้นละ ๓,๐๐๐ บาท
- เลี้ยงปลานิล จำนวน ๑๑,๐๐๐ ตัว และปลาตะเพียน จำนวน ๒๒,๐๐๐ ตัว เพื่อบริโภค

และจำหน่าย ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน

การทำสาวข้า

วัสดุอุปกรณ์

๑. มีดหรือกรรไกร
๒. ฟางข้าวหรือเศษหญ้า
๓. มูลสัตว์หรือน้ำหมักชีวภาพ
๔. น้ำ

วิธีทำ

๑. ตัดต้นข้าที่แก่แล้วออกให้เหลือไว้ประมาณกอละ ๕ – ๑๐ ต้น
๒. เอาฟางข้าวหรือเศษหญ้าคลุม
๓. ใส่มูลสัตว์หรือน้ำหมักชีวภาพ
๔. ให้น้ำสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๒ สรุปต้นทุน-กำไร กิจกรรมแปลงเกษตรผสมผสาน ย้อนหลัง ๓ ปี

กิจกรรม	ต้นทุน/ปีการผลิต					
	ปี ๒๕๖๐		ปี ๒๕๖๑		ปี ๒๕๖๒	
	รายรับ	รายจ่าย	รายรับ	รายจ่าย	รายรับ	รายจ่าย
๑. กล้ายน้ำหว่า						
- ขายกล้าย ๖๕๐ หวี*๑๐ บาท	-	-	-	-	๖,๕๐๐	-
- ขายปลีกล้าย	-	-	-	-	๒๑๐	-
- ค่าไฟฟ้าและอื่นๆ	-	-	-	-	-	๑,๐๐๐
รวมรายรับ	-	-	-	-	๖,๗๑๐	-
รวมรายจ่าย	-	-	-	-	-	๑,๐๐๐
กำไรสุทธิ	-	-	-	-	๕,๗๑๐	
๒. กล้ายหิน						
- ขายกล้าย ๑๘๙ หวี*๓๐ บาท	-	-	-	-	๕,๖๗๐	-
- ค่าไฟฟ้าและอื่นๆ	-	-	-	-	-	๑,๐๐๐
รวมรายรับ	-	-	-	-	๕,๖๗๐	-
รวมรายจ่าย	-	-	-	-	-	๑,๐๐๐
กำไรสุทธิ	-	-	-	-	๔,๖๗๐	
๓. มะนาว						
- ขายมะนาวลูกละ ๑ บาท	-	-	๒,๐๐๐	-	๗,๖๓๐	-
- ค่าไฟฟ้าและอื่นๆ				๑,๐๐๐		๒,๐๐๐
รวมรายรับ	-	-	๒,๐๐๐	-	๕,๖๗๐	-
รวมรายจ่าย	-	-	-	๑,๐๐๐	-	๒,๐๐๐
กำไรสุทธิ	-	-	๑,๐๐๐	-	๕,๖๓๐	
๔. ข่า						
- ขายข่าละ ๑ บาท	-	-	๒๕,๖๐๐	-	๕,๓๑๐	-
- ค่าไฟฟ้าและอื่นๆ				๕,๐๐๐		๑,๒๐๐
รวมรายรับ	-	-	๒๕,๖๐๐	-	๕,๓๑๐	-
รวมรายจ่าย	-	-	-	๕,๐๐๐	-	๑,๒๐๐
กำไรสุทธิ	-	-	๒๐,๖๐๐	-	๔,๑๑๐	
๕. ตะไคร้						
- ขายตะไคร้ กก. ละ ๑๕ บาท	-	-	๒๕,๕๐๐	-	๘,๒๕๐	-
- ค่าไฟฟ้าและอื่นๆ				๑๒,๐๐๐		๑,๐๐๐
รวมรายรับ	-	-	๒๕,๕๐๐	-	๘,๒๕๐	-
รวมรายจ่าย	-	-	-	๑๒,๐๐๐	-	๑,๐๐๐
กำไรสุทธิ	-	-	๑๓,๕๐๐	-	๗,๒๕๐	

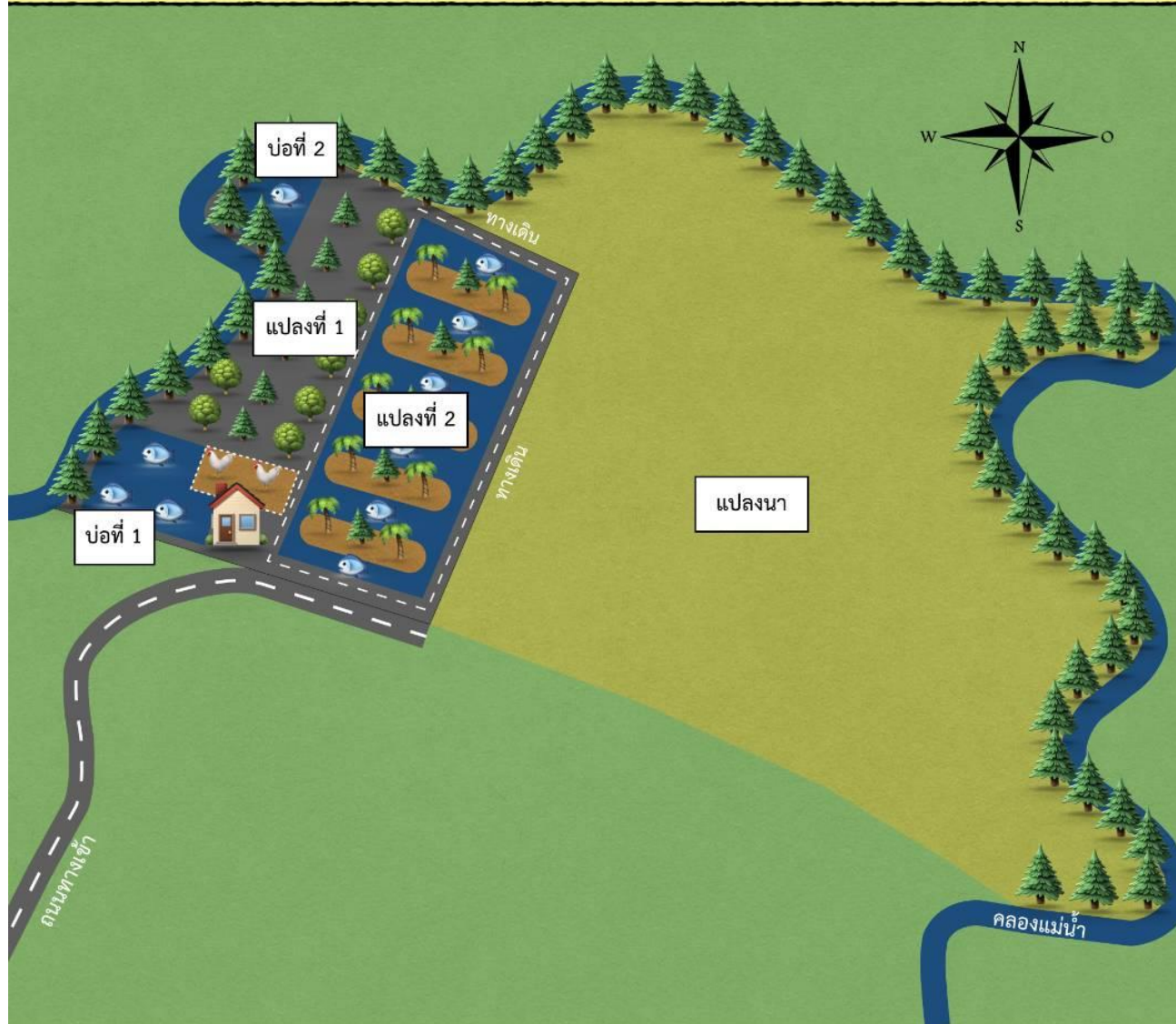
ส่วนที่ ๕ ไม้ยืนต้น (ไม้ใช้สอย) จำนวนประมาณ ๒ ไร่ ได้แก่ ประดู่ แดง พยุง ชิงชัน สะเดา บริเวณรอบคันทนา และคันบ่อน้ำ ตามแนวทางธนาคารต้นไม้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เพื่อสร้างความสมดุลให้กับระบบนิเวศน์ จำนวนประมาณ ๑,๐๐๐ ต้น อีก ๕ ปี ให้ผลผลิต มูลค่าเฉลี่ย ต้นละ ๓,๐๐๐ บาท

ภาพที่ ๖ ปลูกลไม้ยืนต้นตามแนวทางธนาคารต้นไม้

แผนผังศูนย์เรียนรู้ด้านไร่นาสวนผสม ของ นายอุทัยวรรณ แก้วม่วง

หมู่ที่ 20 ตำบลท่าพล อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

ข้อมูลแปลง

โฉนดเลขที่ : 47112 เนื้อที่ : 25 ไร่ 62 ตารางวา

พิกัดที่ตั้งแปลง : โซน 47Q

$$X = 731827 \quad Y = 1836617$$

- ▶ ส่วนที่ 1 : สิ่งปลูกสร้าง/ปศุสัตว์
ที่พัก/อาคารเรียนรู้ ขนาด 2 งาน จำนวน 1 หลัง
คอกเลี้ยงไก่พื้นบ้าน จำนวน 1 คอก
- ▶ ส่วนที่ 2 : บ่อน้ำ
บ่อที่ 1 บ่อน้ำ/เลี้ยงปลาในกระชัง ขนาด 3 งาน
บ่อที่ 2 บ่อน้ำ/เลี้ยงปลาในบ่อดิน ขนาด 1 งาน
- ▶ ส่วนที่ 3 : แปลงนา
แปลงนา ขนาด 16 ไร่ จำนวน 1 แปลง
- ▶ ส่วนที่ 4 : แปลงเกษตรผสมผสาน
แปลงที่ 1 ขนาด 2 ไร่ ได้แก่ มะนาว มะกรูด
ผักหวาน พริกไทย ส้มโอ ไม้ยืนต้น
แปลงที่ 2 ขนาด 3 ไร่ 2 งาน ได้แก่ มะพร้าว
กล้วยน้ำว้า กล้วยหิน ข้า ตะไคร้
เลี้ยงปลาในร่องสวน ไม้ยืนต้น
ไม้ผลอื่นๆ (ส้มโอ มะม่วง ลำไย ขนุน)
- ▶ ส่วนที่ 5 : ธนาคารต้นไม้
ไม้ยืนต้นรอบคันทนาและบ่อน้ำ ขนาด 2 ไร่

ตารางที่ ๓ ปฏิทินการดำเนินกิจกรรมภายในแปลงไร่นาสวนผสม
มีการปฏิบัติดูแลทั้งการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ประมง และการผลิตปัจจัยต่างๆ ดังนี้

กิจกรรม	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
๑. นาข้าว - ปลูกพืชสด - ปลูกข้าว (นาหว่าน) - ดูแลรักษา - เก็บเกี่ยว		←→				←→					←→	
๒. ไม้ผล (กล้วย, มะนาว, มะกรูด, มะพร้าว ส้มโอ, มะม่วง, ขนุน, ลำไย ฯลฯ - ใส่ปุ๋ยบำรุงต้น - ตัดแต่งกิ่ง - ใส่ปุ๋ยบำรุงดอก/ผล - เก็บเกี่ยว					←→							
๓. พืชผัก/พืชแซมในสวน - เก็บเกี่ยว					←→							
๔. ไก่พื้นบ้าน					←→							
๕. การเลี้ยงปลาในกระชัง - ปล่อยลูกปลา - ผสมอาหารปลา - จับจำหน่าย					←→						←→	
๖. การเลี้ยงปลาในบ่อดิน - ปล่อยลูกปลา - เลี้ยงโดยธรรมชาติ/ผสมอาหารปลา - จับจำหน่าย					←→							
๗. ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ					←→							
๘. ไม้ยืนต้น (ธนาคารต้นไม้) - ตัดแต่งกิ่ง			←→									

- แรงงานในครัวเรือน ๓ คน และจ้างแรงงานช่วยเป็นครั้งคราว ๒ – ๓ คน
 - จ้างแรงงานช่วยสลับกันไปมา วันละ ๓๐๐ บาท เดือนละประมาณ ๑๕ วัน เป็นเงิน ๔,๕๐๐ บาทต่อเดือน

- ตลาดจำหน่ายผลผลิตภายในชุมชน และมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อในพื้นที่ ทำให้มีรายได้ให้กับครอบครัว ดังนี้

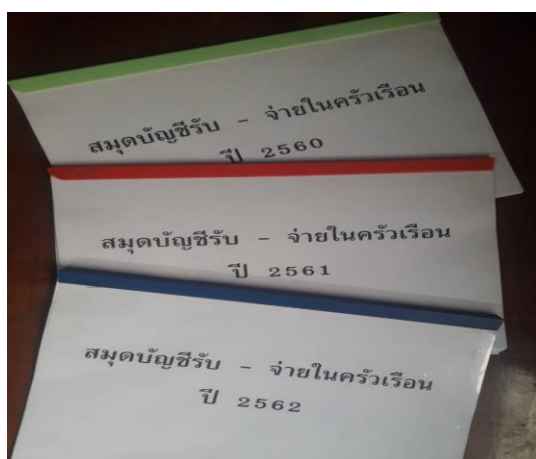
- รายได้รายวัน/รายสัปดาห์ จากการขายพืชผักชำ ตะไคร้ ที่ตัดขายได้เกือบทุกวัน และทุกสัปดาห์
- รายได้รายเดือน จากการขายกล้วยน้ำว้า กล้วยหิน หัวปลี มะนาว และไผ่พื้นบ้าน ที่เก็บจำหน่ายได้ทุกเดือน
- รายได้รายปี จากการขายข้าว ปอเทือง และปลา

ภาพที่ ๘ ผลผลิตที่จำหน่ายสร้างรายได้

- การจัดบันทึกและบัญชี

ในการดำเนินกิจกรรมการเกษตรด้านไร่นาสวนผสม กิจกรรมต่างๆสามารถเกี่ยวเนื่องกันได้ ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการทำการเกษตรลดลง ยกเว้นค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ได้แก่ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าไฟฟ้า เป็นต้น มีการจัดบันทึกการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยความรู้ด้านบัญชีรายรับรายจ่ายได้จากการอบรมจากหน่วยงานต่างๆ เช่น ธกส. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ กศน. สำนักงานเกษตรอำเภอ การใช้ประโยชน์จากการจัดทำบัญชีทำให้มีความรู้สามารถแยกรายรับ-รายจ่ายได้ ทำให้รู้ต้นทุนการผลิต แนวโน้มราคาผลผลิต และนำมาประมาณการวางแผนในการปลูกพืชชนิดต่างๆในปีถัดไป และการทำบัญชีครอบครัวทำให้ทราบถึงฐานะของครอบครัวสามารถตัดสินใจสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องออกไปได้

ภาพที่ ๙ สมุดบันทึกบัญชีครัวเรือน

ตารางที่ ๔ สรุปการผลิตและผลตอบแทนย้อนหลัง ๓ ปี (๒๕๖๐ - ๒๕๖๓)

รายการ	จำนวน	ผลผลิต/รายได้/รายจ่าย								
		ปี ๒๕๖๐			ปี ๒๕๖๑			ปี ๒๕๖๒		
		ผลผลิต	รายได้	รายจ่าย	ผลผลิต	รายได้	รายจ่าย	ผลผลิต	รายได้	รายจ่าย
๑. นาข้าว	๑๖ ไร่	๑๓.๑๒ ตัน	๑๑๘,๐๘๐	๔๑,๘๐๔	๑๓.๑๒ ตัน	๑๒๔,๖๔๐	๔๑,๘๐๔	๑๒.๘๐ ตัน	๑๓๔,๔๐๐	๓๖,๘๔๐
๒. ปอเทือง	๑๓ ไร่	๑,๒๐๐ กก.	๑๘,๐๐๐	๑๑,๐๐๐	๑,๒๐๐ กก.	๒๒,๘๐๐	๑๑,๐๐๐	๑,๒๐๐ กก.	๓๖,๐๐๐	๑๑,๐๐๐
๓. กล้ายน้ำหว่า	๔๒ กอ	-	-	-	-	-	-	๖๕๐ หวี	๖,๗๑๐	๑,๐๐๐
๔. กล้ายหิน	๔๙ กอ	-	-	-	-	-	-	๑๘๙ หวี	๕,๖๗๐	๑,๐๐๐
๕. มะนาว	๑๐๘ ต้น	-	-	-	๒,๐๐๐ ลูก	๒,๐๐๐	๑,๐๐๐	๗,๖๓๐ ลูก	๗,๖๓๐	๒,๐๐๐
๖. มะกรูด	๖๐๐ ต้น	-	-	-	-	-	-	-	-	-
๗. ส้มโอ	๙๒ ต้น	-	-	-	-	-	-	-	-	-
๘. มะพร้าว	๒๕๐ ต้น	-	-	-	-	-	-	-	-	-
๙. ไม้ผลอื่นๆ	๙๒ ต้น	-	-	-	-	-	-	-	-	-
๑๐. ข่า	๒๕๐ กอ	-	-	-	๒๕,๖๐๐ หน่อ	๒๕,๖๐๐	๕,๐๐๐	๕,๓๑๐ หน่อ	๕,๓๑๐	๑,๒๐๐
๑๑. ตะไคร้	๑,๐๐๐ กอ	-	-	-	๑,๗๐๐ กก	๒๕,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	๕๕๐ กก	๘,๒๕๐	๑,๐๐๐
๑๒. พริกไทย	๘๐ ต้น	-	-	-	-	-	-	-	-	-
๑๓. ผักหวาน	๘๐ ต้น	-	-	-	-	-	-	-	-	-
๑๔. ปลาในกระชัง	๔ กระชัง	-	-	-	๘๐๐ กก	๕๖,๐๐๐	๓๑,๕๐๐	-	-	-
๑๕. ปลาในบ่อดิน	๒ บ่อ	๓๐๐ กก.	๑๘,๐๐๐	๑๗,๕๐๐	๘๐๐ กก.	๔๘,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	๒,๐๐๐ กก	๑๒,๐๐๐	๘,๐๐๐
๑๖. ปลาในร่องสวน	๑๒ ร่อง	-	-	-	๕๐ กก	๓,๐๐๐	๑,๐๐๐	-	-	-
๑๗. ไก่พื้นบ้าน	๒๐๐ ตัว	-	-	๘,๕๐๐	๒๘๐ กก	๑๖,๘๐๐	๘,๕๐๐	๑๐๖.๒ กก.	๘,๕๐๐	๕,๘๐๐
๑๘. ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ	๑,๒๐๐ ลิตร	๑,๒๐๐ ลิตร	-	๔,๑๐๐	๑,๒๐๐ ลิตร	-	๔,๑๐๐	๑,๒๐๐ ลิตร	-	๔,๑๐๐
๑๙. ไม้ยันทัน	๑,๓๘๐ ต้น	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	-	-	๑๕๔,๐๘๐	๘๒,๙๐๔	-	๓๒๓,๘๔๐	๒๐๗,๔๐๔	-	๒๒๔,๔๗๐	๗๑,๙๔๐
คงเหลือ (รายได้-รายจ่าย)	-	-	๗๑,๑๗๖		-	๑๑๖,๔๓๖		-	๑๕๒,๕๓๐	

๔. ความเป็นผู้นำ และการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในด้านต่างๆ

จากการที่ได้อาสาเข้ามาทำงานเพื่อส่วนรวมรับใช้พี่น้องประชาชนทั่วไป และเกษตรกร ในตำแหน่งเริ่มแรกผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จนได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน และปัจจุบันดำรงตำแหน่งกำนันตำบลท่าพลนั้น ทำให้ต้องเสียสละเวลาส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมต่าง ๆ และพัฒนาตนเองหาความรู้หรือวิทยาการสมัยใหม่เข้ามาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำงานการเกษตร ตามคติประจำใจที่ว่า “คิดก่อนทำ ผู้นำต้องทำก่อน” จนสามารถปรับเปลี่ยนจากการทำเกษตรแบบเดิมที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว มาเป็นการทำเกษตรแบบไร่นาสวนผสมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ที่ประสบผลสำเร็จสามารถสร้างรายได้ ลดรายจ่าย และเป็นศูนย์เรียนรู้ที่ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรให้กับชุมชน และประชาชนที่สนใจทั่วไป

๔.๑ บทบาทความเป็นผู้นำอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ

ได้เป็นผู้นำ ผู้แทน คณะกรรมการ ของหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

๑) **กำนันตำบลท่าพล** อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทำหน้าที่ตรวจตรารักษาความปกติเรียบร้อยในตำบล ให้ประชาชนในตำบลประพฤติตามหลักกฎหมายข้อบังคับของสังคม ทั้งการที่จะป้องกันอันตรายและรักษาความสงบสุขของประชาชนในตำบล หรือรับฟังปัญหาหรือข้อร้องเรียนต่างๆในตำบล เพื่อประสานและหาแนวทางแก้ไขให้กับประชาชนในการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ในตำบลต่อไป

๒) **เป็นประธานเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร** ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน (ไร่นาสวนผสม) ตำบลท่าพล เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน สำหรับแก้ไขปัญหาของชุมชนและสามารถตอบสนองความต้องการด้านการเกษตรของชุมชนได้ โดยมีฐานเรียนรู้ ๔ ฐาน ได้แก่ ฐานที่ ๑ เศรษฐกิจพอเพียง ไร่นาสวนผสม ฐานที่ ๒ การเลี้ยงปลาในกระชังและร่องสวน ฐานที่ ๓ การลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต และฐานที่ ๔ การบริหารจัดการน้ำ (ภาคผนวกที่ ๗)

๓) **เป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง “Smart Farmer”** ต้นแบบสาขาเกษตรผสมผสาน (ไร่นาสวนผสม) เป็นเกษตรกรที่มีความรอบรู้ในระบบการผลิต ด้านการเกษตรไร่นาสวนผสม มีความสามารถในการวิเคราะห์ เชื่อมโยงและบริหารจัดการการผลิตและการตลาด โดยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ คำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค สังคมและสิ่งแวดล้อม

๔) **คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)** อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ เพื่อดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดทำแนวทางการพัฒนาและแผนการดำเนินงาน ขับเคลื่อนการดำเนินงาน พร้อมให้บริการข้อมูล ข่าวสาร ด้านการเกษตรต่างๆในพื้นที่

๕) **คณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าพล** ร่วมประชุมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรประจำตำบล

๖) **ประธานคณะกรรมการพัฒนาด้านการเกษตรระดับชุมชนตำบลท่าพล ๑** ร่วมประชุมพิจารณา กลั่นกรองการดำเนินงานโครงการให้สำเร็จลุล่วง ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวัตถุประสงค์

๗) **คณะกรรมการ ๙๑๐๑ ตามรอยเท้าพ่อ ภายใต้ร่มพระบารมี** เพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน ระดับชุมชนตำบลท่าพล ๑ ร่วมประชุม พิจารณา กลั่นกรองการดำเนินงานโครงการให้สำเร็จลุล่วง ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวัตถุประสงค์

๘) **รองประธานคณะกรรมการธนาคารต้นไม้ระดับภาคเหนือตอนล่าง ๙ จังหวัด** ของ ธกส. ร่วมส่งเสริมการปลูกป่าไม้ยืนต้นในพื้นที่ของตนเอง และพื้นที่สาธารณะ และรณรงค์การปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าในชุมชน

๙) **ประธานคณะกรรมการต้นไม้ระดับจังหวัดเพชรบูรณ์**

- ๑๐) ประธานคณะกรรมการธนาคารต้นไม้บ้านอมกพัฒนา
- ๑๑) ประธานกลุ่มเกษตรกรกรบ้านอมกพัฒนา
- ๑๒) ประธานกลุ่มน้ำหมักชีวภาพบ้านอมกพัฒนา
- ๑๓) ประธานกลุ่มโครงการพัฒนาข้าวพันธุ์ดีบ้านอมกพัฒนา
- ๑๔) ประธานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนบ้านอมกพัฒนา
- ๑๕) ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านอมกพัฒนา
- ๑๖) ประธานกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์บ้านอมกพัฒนา
- ๑๗) ประธานกลุ่มผลิตน้ำดื่มบ้านอมกพัฒนา
- ๑๘) ประธานกองทุนหมู่บ้านบ้านอมกพัฒนา
- ๑๙) ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านอมกพัฒนา
- ๒๐) ประธานคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านอมกพัฒนา
- ๒๑) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านอมก
- ๒๒) รองประธานกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์บ้านอมกหมู่ที่ ๗ และหมู่ที่ ๒๐ ตำบลท่าพล
- ๒๓) ประธานคณะกรรมการประปาบ้านอมกพัฒนา
- ๒๔) คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลท่าพล
- ๒๕) นายกสมาคมฌาปนกิจลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาท่าพล

๔.๒ การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

ได้อุทิศตนเพื่อทำประโยชน์ต่อสังคมหลายด้าน ดังนี้

๔.๒.๑ การเป็นศูนย์เรียนรู้ แปลงเรียนรู้

- เป็นที่ทำการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน (ไร่นาสวนผสม) ภายใต้การร่วมมือของกรมส่งเสริมการเกษตร หน่วยงานภาคีร่วมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลท่าพล ที่มุ่งเน้นการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวางแผนการผลิต รวมทั้งเป็นต้นแบบให้กับชุมชนในการทำการเกษตรแบบผสมผสานไร่นาสวนผสม การนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ ชุมชนสามารถดำเนินตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง
- เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านไร่นาสวนผสมของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงานจากหน่วยงานต่าง อีกทั้งประชาชนทั่วไปที่สนใจ
- เป็นที่ตั้งของธนาคารต้นไม้บ้านอมกพัฒนาของ ธกส. ด้านการรวบรวมส่งเสริมการปลูกป่าสำรวจและชี้แจงการเข้าร่วมโครงการให้กับสมาชิก
- เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงานด้านการเกษตรแบบผสมผสาน
- เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงานด้านการเกษตรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบสัมมาชีพของสำนักงานพัฒนาชุมชน เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงานการประกอบอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ของโรงงานน้ำตาลมิตรผล เพื่อเป็นแหล่งฝึกอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงานด้านเกษตรทฤษฎีใหม่

ภาพที่ ๑๐ แปลงเรียนรู้เกษตรผสมผสาน

๔.๒.๒ การขยายผลสู่ชุมชน สังคม

เป็นวิทยากร เนื่องจากได้ลงมือปฏิบัติเอง เป็นแปลงเรียนรู้ และเป็นศูนย์เรียนรู้ของหลายๆหน่วยงาน ทำให้มีความรู้ความสามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร หรือประชาชนทั่วไปที่สนใจทั้งในและนอกชุมชน ทั้งจากโรงเรียน หน่วยงานราชการต่างๆ ทั้งจากภาครัฐ เอกชน ที่มาศึกษาดูงานอย่างเป็นทางการ ซึ่งจัดโดยหน่วยงานต่างๆ หรือบุคคลที่สนใจมาด้วยตนเองหรือโทรศัพท์มาปรึกษา โดยไม่มีการทวงวิชา ความรู้ พร้อมยินดีถ่ายทอดประสบการณ์ต่างที่ได้ทำมาทั้งความสำเร็จและล้มเหลว เพื่อเป็นบทเรียนหรือวิทยาทานให้กับคนอื่น เพราะต้องการช่วยเหลือคนเพื่อให้ประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่มั่นคง มีรายได้สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้อย่างยั่งยืน เรื่องที่สามารถเป็นวิทยากรได้ เช่น เศรษฐกิจพอเพียง การทำการเกษตรแบบผสมผสานไร่นาสวนผสม การทำน้ำหมักชีวภาพ การปลูกไม้ ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง การบำรุงรักษาดิน การบริหารจัดการน้ำ ธนาครน้ำใต้ดิน และอื่นๆอีกมากมายทั้งปศุสัตว์ ประมง เป็นต้น

การรับคณะศึกษาดูงาน โดยในแต่ละปีจะมีผู้มาปรึกษา มาศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก ทั้งในชุมชน ต่างชุมชน ในจังหวัด ต่างจังหวัด และจากภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งเป็นผลจากการยอมรับของสังคมว่าแนวทางที่ปฏิบัติมานั้นเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางที่ถูกต้อง

เครือข่าย คือผู้ที่ได้มาศึกษาดูงาน ขอคำปรึกษา และได้นำไปปฏิบัติตามในพื้นที่ของตนเอง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งประสบผลสำเร็จและมีความยั่งยืนในอาชีพ บางรายสามารถเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้ ได้แก่

๑. นายสนั่น ลบเมือง หมู่ ๒๐ ตำบลท่าพล ดำเนินกิจกรรมไร่นาสวนผสม
๒. นายเฉลียง ลบเมือง หมู่ ๒๐ ตำบลท่าพล ดำเนินกิจกรรมไม้ผลปลูกชมพู
๓. นายธีระ พูลส้ม หมู่ ๒๐ ตำบลท่าพล ดำเนินกิจกรรมไม้ผลปลูกชมพู
๔. นายสมศักดิ์ ลอยเทศ หมู่ ๒๐ ตำบลท่าพล ดำเนินกิจกรรมเกษตรผสมผสาน

๕. นางรัชดา แก้วใหญ่ หมู่ ๒๑ ตำบลท่าพล ดำเนินกิจกรรมปลูกอินทผาลัม
พืชผัก ชุดบ่อเลี้ยงปลา
๖. นายธีรพัฒน์ เหมือนพรม หมู่ ๒๑ ตำบลท่าพล ดำเนินกิจกรรมชุบ่อเลี้ยงปลา
๗. นายประเสริฐ กันนิล หมู่ ๒๐ ตำบลท่าพล ดำเนินกิจกรรมไร่นาสวนผสม
๘. นายเสถียร กิ่งบุบผา หมู่ ๑๙ ตำบลท่าพล ดำเนินกิจกรรมเลี้ยงกบในกระชัง
๙. นายประสิทธิ์ สังข์เมือง หมู่ ๓ ตำบลท่าพล ดำเนินกิจกรรมเลี้ยงกบ เลี้ยงปลา
ในกระชังบก

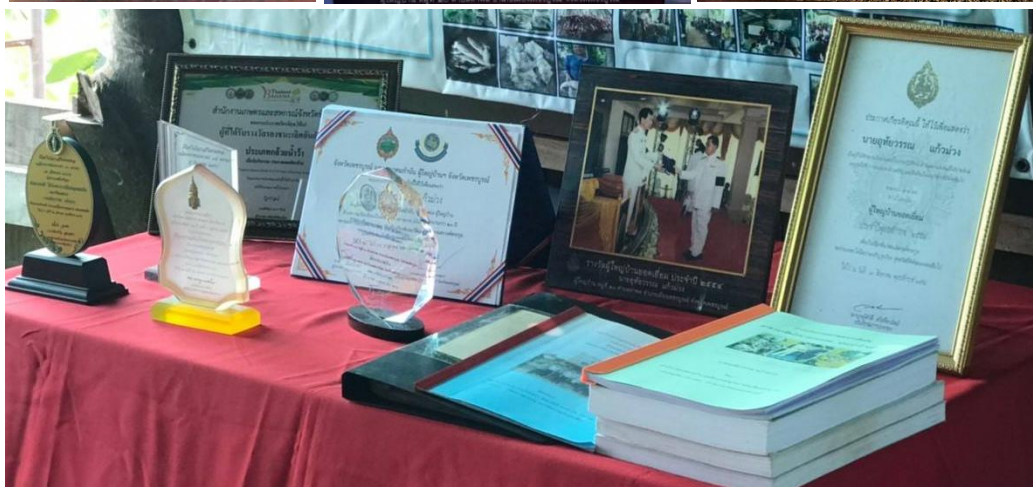
ภาพที่ ๑๑ สรุปภาพกิจกรรม การขยายผลสู่สังคม และชุมชน

เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้

รับคณะศึกษาดูงาน

ได้รับรางวัลและประกาศเกียรติคุณหลากหลายอย่างต่อเนื่อง บ่งชี้ถึงความสำเร็จและการยอมรับ

๕. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕.๑ ที่ตั้งแปลง

พื้นที่ทำการเกษตรไร่นาสวนผสมที่ทำอยู่นี้ ไม่ได้อยู่ในเขตป่าสงวน หรือเขตหวงห้ามของทางราชการ เป็นพื้นที่ถูกต้องตามกฎหมาย โฉนดที่ดินเลขที่ ๔๗๑๑๒ เนื้อที่ ๒๕ ไร่ ๖๒ ตารางวา เป็นมรดกของภรรยา

๕.๒ การผลิตที่เกื้อกูลต่อสิ่งแวดล้อม

การทำการเกษตรไร่นาสวนผสม แต่ละขั้นตอนในการผลิตพืช ปศุสัตว์ ประมง จะให้ความสำคัญในการรักษาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ระบบนิเวศน์ทางการเกษตรดีขึ้น ดังนี้

การปรับปรุงบำรุงดิน

- การไถกลบตอซังข้าวแทนการเผาทำลาย เพื่อลดภาวะโลกร้อนและเป็นการรักษาจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์บริเวณหน้าดิน นอกจากนี้ยังปลูกปอเทืองเป็นปุ๋ยพืชสดในการไถกลบเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและปรับโครงสร้างให้แกดิน

- การใช้น้ำหมักชีวภาพชนิดต่างๆในการทำการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมแทนการใช้ปุ๋ยสารเคมี จะช่วยสร้างความสมบูรณ์ของดินในธรรมชาติ ลดมลภาวะ และสารพิษตกค้างในดิน

การป้องกันรักษาดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม

- การปลูกไม้ยืนต้นในพื้นที่ โดยหลักการปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ซึ่งเป็นแนวคิดการผสมผสานการอนุรักษ์ ดิน น้ำ และการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ควบคู่กับความต้องการด้านเศรษฐกิจ จะช่วยสร้างสมดุลของระบบนิเวศในสวน ช่วยปกป้องผิวดินให้ชุ่มชื้น ดูดซับน้ำฝน และค่อยๆปลดปล่อยความชื้นสู่สวนเกษตรกรรมก่อให้เกิดความสมดุลของธรรมชาติ และลดภาวะโลกร้อน

- รักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำ โดยการคลุมดินโคนต้นไม้ผลเพื่อรักษาความชุ่มชื้นของดินและน้ำ อีกทั้งคุมวัชพืช ด้วยการนำเอาฟางข้าว หรือเศษหญ้า ใบไม้ที่ร่วงหล่นและจากการตัดแต่งกิ่งมาปกคลุม และไม่ทำการเผาเศษหญ้า ใบไม้ กิ่งไม้ที่ร่วงหล่น ที่จะส่งผลทำให้โครงสร้างของดินเสียไป

- การทำธนาคารน้ำใต้ดินระบบปิด และการขุดบ่อเก็บกักเก็บน้ำระบบเปิด ที่ช่วยรักษาความสมดุลของธรรมชาติ ที่มีการบริหารจัดการน้ำในช่วงฤดูฝนที่มีน้ำมากกักเก็บน้ำไว้ใช้ และในช่วงฤดูแล้งสามารถนำน้ำมาใช้ทางการเกษตรช่วยลดปัญหาการขาดแคลนน้ำได้ตลอดทั้งปี สร้างความสมดุลให้กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างให้เกิดระบบนิเวศน์อย่างสมบูรณ์

- การจัดการกับสิ่งเหลือใช้จากเศษพืชผัก ผลไม้ต่างๆภายในสวนไร่นาสวนผสม ที่สามารถนำมาทำเป็นปุ๋ยน้ำหมักต่างๆ เป็นอาหารเลี้ยงปศุสัตว์ ประมง ได้อย่างสมดุล เกื้อกูลกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างลงตัว

ภาพที่ ๑๒ สรุปผลกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

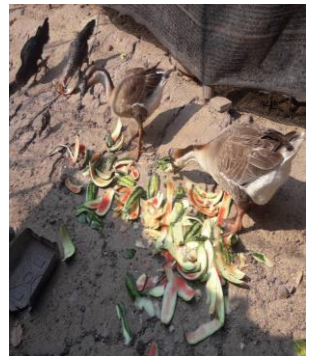
ปอเทืองปรับปรุงดิน

คลุมเศษฟางรักษาดินและน้ำ

ธนาคารน้ำใต้ดิน

การจัดการสิ่งของเหลือ

ภาคผนวกที่ ๑

ทะเบียนเกษตรกร

สมุดทะเบียนเกษตรกร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำแนะนำ

- 1) สมุดทะเบียนเกษตรกร คือ เอกสารที่ใช้แสดงสถานภาพการเป็นเกษตรกร ออกให้ภายหลังจากที่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรเรียบร้อยแล้ว ใช้ในการบันทึกข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลกิจกรรมการเกษตร และข้อมูลการเข้าร่วมโครงการภาครัฐของครัวเรือนเกษตรกรเจ้าของสมุด
- 2) ประโยชน์ของสมุดทะเบียนเกษตรกร
 - เป็นหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรไว้เรียบร้อยแล้ว
 - เกษตรกรมีข้อมูลประวัติการทำกิจกรรมการเกษตรของตนเอง เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการทำการเกษตรในฤดูต่อไป
 - ใช้ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรอำเภอ
- 3) กรณีที่ต้องการแก้ไขข้อมูลที่ผิดพลาด หรือต้องการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน (Update) ให้นำสมุดทะเบียนเกษตรกรไปติดต่อที่สำนักงานเกษตรอำเภอที่เกษตรกรขึ้นทะเบียนไว้

เอกสารสำคัญของทางราชการใช้เพื่อการติดต่อแสดงตนกับหน่วยงานภาครัฐ

56112413854

ทะเบียนเกษตรกร

รหัสทะเบียนเกษตรกร	670107-1534-1-1
วันที่ขึ้นทะเบียน	16 ต.ค. 2552
ชื่อเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียน	นายอุทัยวรรณ แก้วม่วง
เลขประจำตัวประชาชน	3-6704-00288-76-1
วันเดือนปีเกิด	11 พ.ย. 2504
เลขรหัสประจำบ้าน	6701-039220-0
ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน	เลขที่ 265 ม.20 ต.พาสล อ.เมืองเพชรบูรณ์ จ.เพชรบูรณ์

สถานที่ขึ้นทะเบียน

สำนักงานเกษตรอำเภอ เมืองเพชรบูรณ์
จังหวัด เพชรบูรณ์
เลขที่สมุด : 56112413854

นาย อุทัยวรรณ แก้วม่วง
พ.ย. ๒๕๖๐

นาย อุทัยวรรณ แก้วม่วง
พ.ย. ๒๕๖๐

ภาคผนวกที่ ๒

สำเนาเอกสารสิทธิ์ที่ดิน

[illegible][illegible]

ภาคผนวกที่ ๓

รับรางวัลชนะเลิศลำดับที่ ๑ เกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสม
ระดับจังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี ๒๕๖๒

ภาคผนวกที่ ๔

รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๑ ประกวดกล้วยน้ำว้า
ในงาน Thailand Banana World & Indo – China Expo ๒๐๑๙ ที่จังหวัดพิษณุโลก

ภาคผนวกที่ ๕

คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอเมืองเพชรบูรณ์

ภาคผนวกที่ ๖

เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน
(ไร่นาสวนผสม) ตำบลท่าพล

เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
ตำบลท่าพล อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์
ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน
เกษตรกรต้นแบบ : นายอุทัยวรรณ แก้วม่วง
ที่ตั้ง 265 หมู่ที่ 20 ตำบลท่าพล อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

ภาคผนวกที่ ๘

เกษตรกรปราดเปรื่อง “Smart Farmer” ต้นแบบสาขาเกษตรผสมผสาน (ไร่นาสวนผสม)
ตำบลท่าพล อำเภอเมืองเพชรบูรณ์

ภาคผนวกที่ ๙

สภาพพื้นที่ทั่วไปตอนเริ่มปรับเปลี่ยน (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐)

ปลูกตะไคร้รอบขอบบ่อน้ำ

ปลูกมะนาวแทนถั่วดาวอินคา

ปลูกไม้ผลและพืชผัก

ปลูกไม้ยืนต้น

ภาคผนวกที่ ๑๐

การจัดการพื้นที่แปลงไร่นาสวนผสม และการบริหารจัดการผลผลิต การตลาด

ส่วนที่ ๑ ที่อยู่อาศัย เก็บวัสดุอุปกรณ์ ทำน้ำหมักชีวภาพ ผสมอาหารเลี้ยงปลา และคอกไก่พื้นบ้าน

ส่วนที่ ๑ (ต่อ) การผสมอาหารเลี้ยงปลา

ส่วนที่ ๒ ขุดบ่อเลี้ยงปลาในกระชัง และในบ่อดิน

การให้อาหารปลา

ส่วนที่ ๓ ปลุกข้าว ปอเทือง พืชผักหลังนา

ส่วนที่ ๔ เกษตรผสมผสาน แบ่งเป็น ๒ แปลง ดังนี้
แปลงที่ ๑ ปลูग्มะนาว มะกรูด ส้มโอ พริกไทย ผักหวาน และไม้ยืนต้น

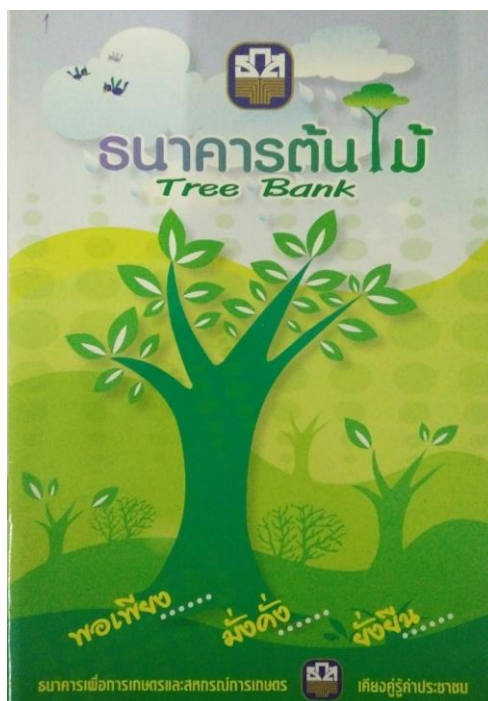

ส่วนที่ ๔ เกษตรผสมผสาน (ต่อ)

แปลงที่ ๒ สวนผสมผสานปลูกไม้ผล พืชผัก ไม้ยืนต้น และขุดร่องน้ำเพื่อเลี้ยงปลา

ส่วนที่ ๕ ปลุกไม้ยืนต้น (ธนาคารต้นไม้) รอบคันทนา คันท่อน้ำ และในสวนเกษตรผสมผสาน

ธนาคารต้นไม้

บ้าน.....

ติดต่อ.....

ชื่อ-นามสกุล.....

เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน.....

สถานที่อยู่บ้านเลขที่..... บ้าน..... หมู่ที่.....

ตำบล..... อำเภอ.....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... E-mail.....

ลูกค้า ธ.ก.ส. สาขา..... กลุ่มที่..... เลขทะเบียน.....

ลายมือชื่อ.....

ธนาคารต้นไม้.....

ลายมือชื่อ.....

ลายมือชื่อ.....

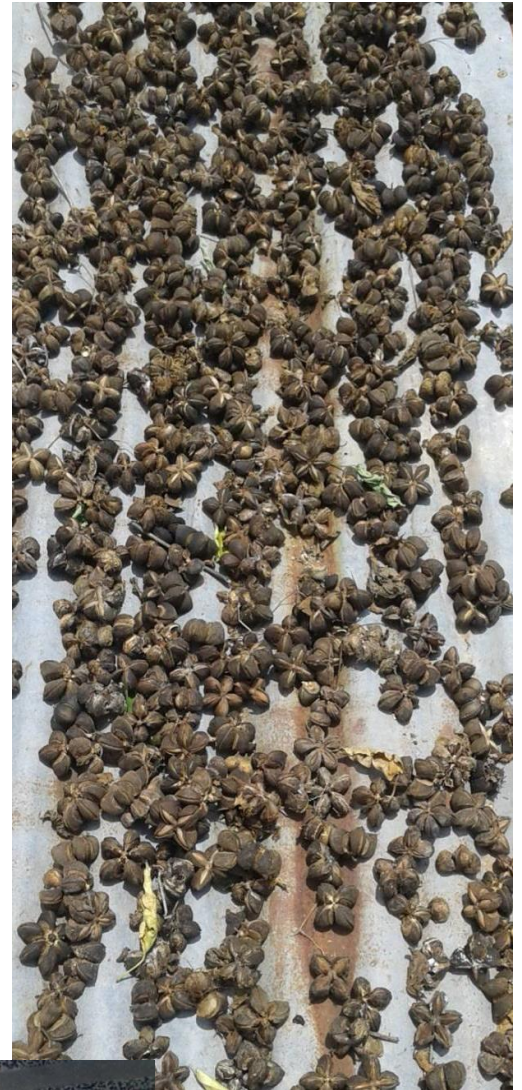
การเก็บเกี่ยวและจำหน่ายผลผลิต

การเก็บเกี่ยวข้าว

ผลผลิตและผลิตภัณฑ์จากถั่วดาวอินคา

ระบบการให้น้ำ

ภาคผนวกที่ ๑๑

การเป็นวิทยากรให้ความรู้

เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงโครงการเสริมสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยของชุมชน

ตำบลท่าพล ๑ และ ๒

เป็นแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ภาคผนวกที่ ๑๒

ภาพกิจกรรม

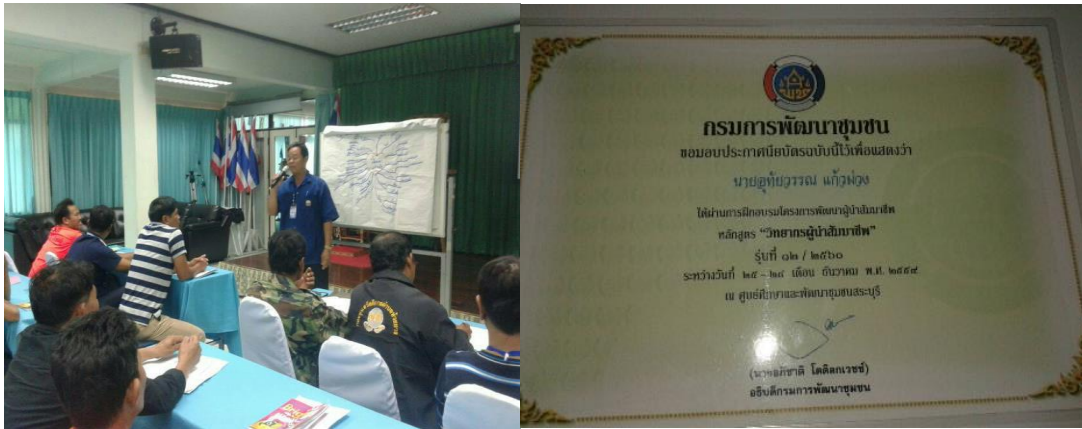
ความเป็นผู้นำ และการสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในด้านต่างๆ

เป็นวิทยากรโครงการเศรษฐกิจพอเพียงด้านการผลิตปุ๋ย น้ำหมักชีวภาพ

เป็นวิทยากรผู้นำสัมมนาชีพ รุ่น ๑๒ ปี ๒๕๖๐

เป็นวิทยากรธนาคารต้นไม้ ปี ๒๕๕๖

เป็นผู้ประสานพลังแผ่นดิน จากศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด

เป็นอาสาสมัครที่ปรึกษาการเงินครัวเรือน(หมอหนี้)

ริเริ่มการจัดงานวันเด็ก วันผู้สูงอายุ เป็นประจำทุกปีตั้งแต่ได้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่

ริเริ่มก่อสร้างถนนคู่ขนานเลียบ ถนนสระบุรี – หล่มสัก โดยไม่ใช้งบประมาณทางราชการ เพื่อลดอุบัติเหตุ

ร่วมกับ ก.ศ.น ก่อสร้างห้องสมุดอัจฉริยะประจำหมู่บ้าน และจัดอบรมอาชีพให้กับประชาชนในหมู่บ้าน

ร่วมกับ ธ.ก.ส.เพื่อพัฒนาหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน โดยการจัดอบรมให้ความรู้และลงมือปฏิบัติจริง

ร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่างๆกับทางวัด เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ฯลฯ

กิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท่าพล

กิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าพล

กิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชน

กิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ

